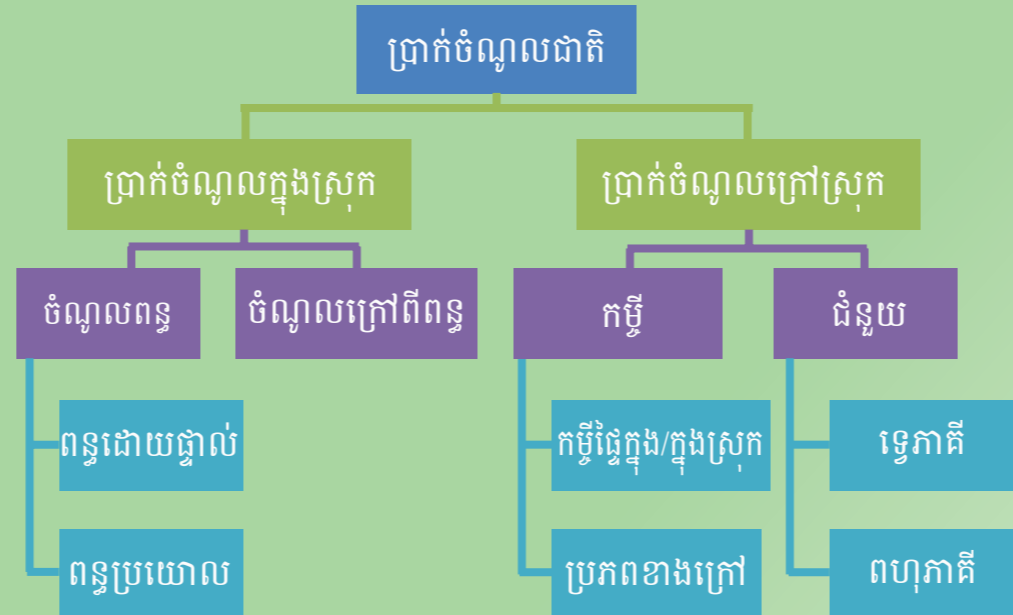

វេទិកាផ្សារការងារសង្គមស្តីពីកម្ពុជា
The NGO Forum on Cambodia

ធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីការពង្រឹងវិជ្ជាជីវៈ
Working Together for Positive Change

ចំណាំ

- ពន្ធដោយផ្ទាល់គឺពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ពន្ធលើប្រាក់ចំណេញ ពន្ធលើទ្រព្យសម្បត្តិពន្ធលើអចលនទ្រព្យ ។ល។
- ពន្ធប្រយោល គឺជាពន្ធលើទំនិញនិងសេវាកម្មដែលមានដូចជា ពន្ធលើតម្លៃបន្ថែម ពន្ធលើអាជ្ញាប័ណ្ណការនាំចេញ និងអាជ្ញាប័ណ្ណក្នុងស្រុក។ ប្រាក់ចំណូលពន្ធអាករលើតម្លៃបន្ថែម បានមកពី ផលិតផលប្រេងដូចជា ប្រេងសាំង ប្រេងម៉ាស៊ូត ប្រេងកាត និងប្រេងឥន្ធនៈ។ល។
- ចំណូលក្រៅពន្ធ គឺសំដៅលើការជួលអាគាររបស់រដ្ឋ ដីសម្បទាន ការបង្កើតសហគ្រាសសេវាសុរិយោដីនិងសំណង់ ការត្រួតពិនិត្យ គុណភាពនៃផលិតផល ប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍។ល។

តើថវិកាជាតិចំណាយទៅណា?

ចំណាយចរន្ត សំដៅទៅលើមូលនិធិដែលបានប្រើដើម្បីរក្សាការផ្តល់សេវារដ្ឋបាលដែលកំពុងប្រតិបត្តិការប្រចាំថ្ងៃ។ ឧទាហរណ៍ ការចំណាយលើប្រាក់បៀវត្សរបស់មន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ទំនិញដែលត្រូវការដើម្បីផ្តល់ជូននូវសេវាកម្មដូចជា ថ្នាំពេទ្យសៀវភៅនិងសេវាកម្មផ្សេងទៀត។ អ្នកផ្តល់សេវាកម្មសេវាកម្មចម្បងដូចជា គ្រូបង្រៀន និងសេវាសុខភាព ត្រូវបានប៉ះពាល់ដោយសារការពន្យារពេលក្នុងការ

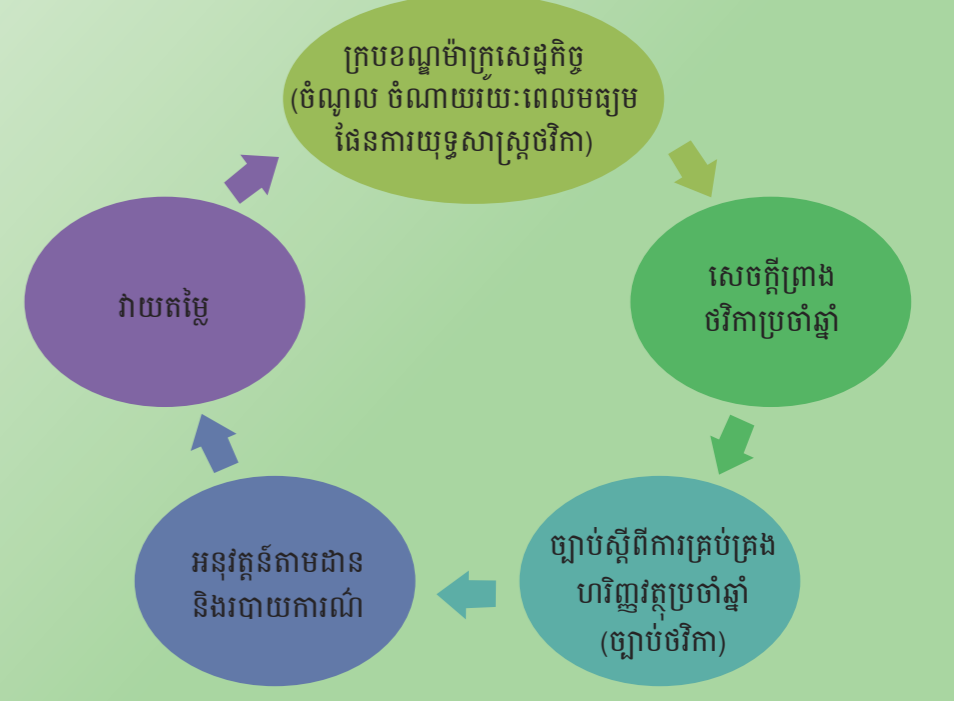
ផ្តល់ប្រាក់ និងទូទាត់ចំណាយពីរតនាគារជាតិ ដែលវាបានតម្រូវឱ្យមានការធានាលើការប្រតិបត្តិចំណាយដើម្បីផ្តល់នូវសេវាកម្មប្រចាំថ្ងៃដល់សិស្សនិស្សិត និងអ្នកជំងឺ។ ឧទាហរណ៍ផ្សេងទៀតនៃការចំណាយចរន្តរួមមានការអន្តរាគមន៍ផ្នែកសង្គម ឬសេដ្ឋកិច្ច ចំណាយលើការទូទាត់ការប្រាក់ និងការចំណាយមិនបានរំពឹងទុកផ្សេងទៀត។

ការចំណាយមូលធន សំដៅទៅលើមូលនិធិដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីបង្កើតការវិនិយោគដែលមានប្រាក់ចំណូល នាពេលអនាគត។ វាអាចរួមបញ្ចូលការផ្តល់ថវិកាក្នុងគម្រោងវិនិយោគ ភាពជាដៃគូ និងការរំលស់ចំណូល។ ឧទាហរណ៍នៃការចំណាយមូលធនគឺ ការចំណាយលើអាគារ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសំណង់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ គម្រោងអគ្គិសនី ការសាងសង់ស្ពាន និងការទិញរថយន្ត។ ការចំណាយថែទាំត្រូវបាន រួមបញ្ចូលក្នុងការចំណាយមូលធន។

ចំណាំ

ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលមានប្រាក់ចំណូលច្រើនជាងចំណាយ វាគឺជាអតិរេកថវិកា។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលមានប្រាក់ចំណូលតិចជាងចំណាយ វាគឺជាឱនភាពថវិកា។

តើដំណើរការកសាងថវិកាជាតិយ៉ាងដូចម្តេច?

ប្រភព៖ អគ្គនាយកដ្ឋានថវិកានៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០១៦)

ចំណាំ

ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ ត្រូវបានរៀបចំឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

សេចក្តីសង្ខេបនៃព័ត៌មានថវិកាជាតិ

តើអ្វីទៅជាថវិកាជាតិ?
ថវិកាជាតិ គឺជារបាយការណ៍ផែនការចំណូល និងចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋាភិបាលដើម្បីកំណត់ថាតើរដ្ឋាភិបាលមានប្រាក់គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ទូទាត់ចំណាយរបស់ខ្លួន នៅក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ថវិកាជាតិត្រូវបានសំដៅទៅលើច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ ។

ក្រុមខណ្ឌ និងប្រតិទិននៃដំណើរការកសាងថវិកាជាតិ

ដំណាក់កាលទី១៖ ការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា(មីនា-ឧសភា)

ខែមីនា
ក្រុមខណ្ឌមេត្រូសេដ្ឋកិច្ច និង
ក្រុមខណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យម

ខែមេសា
សាកលវិទ្យាល័យនៃ
ការរៀបចំថវិកា

ខែមេសា-ឧសភា
ក្រសួងនីមួយៗរៀបចំផែនការ
យុទ្ធសាស្ត្រថវិការបស់ខ្លួន

ដំណាក់កាលទី២៖ ការរៀបចំថវិកា(មិថុនា)

ខែកញ្ញា
សេចក្តីព្រាងច្បាប់ថវិកា

ខែសីហា
ការចរចាថវិកា និងការប្តូរ
សរុបថវិកា

ខែមិថុនា-កក្កដា
សំណើសុំថវិការបស់ក្រសួង

ដំណាក់កាលទី៣៖ ការអនុម័តថវិកា(តុលា)

ខែតុលា
ការអនុម័តដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

ខែវិច្ឆិកា
ការអនុម័តដោយរដ្ឋសភា និងព្រឹទ្ធសភា

ខែធ្នូ
ព្រះមហាក្សត្រព្រះរាជាអនុញ្ញាត
ឱ្យប្រើប្រាស់ច្បាប់គ្រប់គ្រង
ហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ

ដំណាក់កាលទី៤៖ ការអនុវត្ត និងត្រួតពិនិត្យ

ការត្រួតពិនិត្យនៃការអនុវត្តច្បាប់គ្រប់គ្រង
ហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំដោយសវនកម្មជាតិ

ច្បាប់ស្តីពីការទូទាត់ថវិកានៃការអនុវត្តច្បាប់
គ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ

ខែមករា-ធ្នូ
គ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់
គ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ

**តើប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចចូលរួមដំណើរការ
ថវិកាជាតិដោយរបៀបណា?**

បើទោះជាដំណើរការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា និងវិសហមជ្ឈការ និងតែទម្រង់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់
រដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់នូវឱកាសសម្រាប់ការចូលរួមជាសាធារណៈ ការចូលរួមជាសាធារណៈក្នុងដំណើរការ
ថវិកាជាតិនៅតែមានកម្រិតនៅឡើយ។ ដោយផ្អែកលើការអង្កេតលើការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានថវិកាឆ្នាំ
២០១៥ [Open Budget Survey (OBS)] ពិន្ទុនៃការចូលរួមជាសាធារណៈ គឺមានតែ ៨ នៅលើ ១០០
ប៉ុណ្ណោះ។ នេះមានន័យថារដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជា បានផ្តល់ឱកាសតិចតួចសម្រាប់សាធារណៈជន
ចូលរួមក្នុងដំណើរការថវិកា និងការត្រួតពិនិត្យថវិកាជាតិ។ ទោះបីជាឱកាសតិចតួចយ៉ាងណាក៏ដោយ
ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចចូលរួមដំណើរការថវិកាជាតិដូចជា៖

- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិចូលរួមផ្ទាល់ក្នុងវេទិកាពិគ្រោះយោបល់ជា
សាធារណៈលើក្របខណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងការរៀបចំផែនការថវិការយៈពេលមធ្យម
- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិយោបល់ តាមរយៈការវិភាគ និង
បង្ហាញពីតម្រូវការ/ការលើកសំណើ តម្រូវរដ្ឋាភិបាលគួរឆ្លើយតប
- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិចូលរួមតាមដាន និងសួរពីការប្រើប្រាស់
ថវិកាតាមរយៈរបាយការណ៍នៃការប្រតិបត្តិថវិកាប្រចាំខែ
- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិសុំព័ត៌មានពីថវិកាដែលត្រូវបើកចំហរ និង
ផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ។

ចំណាំ

វិមជ្ឈការ៖ រដ្ឋាភិបាលប្រគល់អោយក្រុមប្រឹក្សានូវភាពជាម្ចាស់លើមុខងារ សិទ្ធិអំណាច និង
ធនធានដើម្បីអោយក្រុមប្រឹក្សាធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តឆ្លើយតបទៅតាមតំរូវការរបស់មូលដ្ឋាន។
វិសហមជ្ឈការ៖ រដ្ឋាភិបាល ក្រសួង ស្ថាប័នធ្វើការផ្ទេរមុខងារ សិទ្ធិអំណាច និងធនធានទៅ
អង្គការក្រោមបង្គាប់ ឬ ទៅក្រុមប្រឹក្សា ប្រភេទណាមួយដើម្បីអនុវត្ត ក្នុងនាមរាជរដ្ឋាភិបាល ឬ
ក្រសួងស្ថាប័ន។
ការអង្កេតលើការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានថវិកា៖ ការវាយតម្លៃលើផ្នែកបីរបស់តម្លាភាព និងគណនេយ្យ
ភាពថវិកាដែលមានតម្លាភាពក្នុងការផ្តល់ទៅសាធារណៈជននូវព័ត៌មានថវិកា ការផ្តល់ឱកាស
ឲ្យសាធារណៈជនចូលរួមក្នុងដំណើរថវិកាជាតិ និងសមត្ថភាពរបស់អង្គនីតិបញ្ញត្តិ(សភាជាតិ) និង
ស្ថាប័នសវនៈកម្ម (ស្ថាប័នដែលធ្វើការត្រួតពិនិត្យលើការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល) ក្នុងការពិនិត្យ
ថវិកាជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

សហការផលិតដោយក្រុមការងារថវិកាជាតិ

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា
The NGO Forum on Cambodia
ធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីការវិវឌ្ឍវិជ្ជមាន
Working Together for Positive Change

ឧបត្ថម្ភថវិកាដោយ

ធានាព្រមព្រៀងដោយ

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា
The NGO Forum on Cambodia
ធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីការវិវឌ្ឍវិជ្ជមាន
Working Together for Positive Change